

Militärt samarbete med Norge

Regeringen har beslutat om ett utvecklat bilateralt militärt samarbete mellan Sverige och Norge. Som en följd av detta har Försvarsmakten fått i uppdrag att samarbeta med det norska försvaret. Tanken är att de två länderna ska öka förmågan att samverka inför internationella fredsbevarande operationer. För att kunna utnyttja de mili-

tära resurserna mer kostnadseffektivt ska ett utbyte av kunskaper och erfarenheter ske mellan länderna.

Regeringsbeslutet omfattar stabsoch sambandsövningar, flygövningar, marina embargo-, eskort- och minröjningsövningar, ammunition- och minröjning.

På den personella sidan inryms utbyte av stabsoffice-

rare och ett utökat utbyte av lärare och elever.

Försvarsmakten ska senast den 1 september i år lämna förslag på ytterligare samarbetsområden.

En förutsättning för det svensk-norska samarbetet är att det inte ska stå i konflikt med befintliga nordiska, europeiska och transatlantiska samarbeten.

Flygvapnet övar utomlands

Under våren och sommaren kommer det svenska flygvapnet att delta i ett flertal internationella övningar. Först ut är F 21 i Luleå. Tre JA 37 Jaktviggen med personal planeras att delta i den finska övningen Aurora Borealis. Denna bilaterala övning genomförs i finsk regi som en förberedelse inför övningen Baltic Link 2000, vilken sker i augusti med F 17 i Ronneby som bas.

Aurora Borealis pågår i fyra dagar den sista veckan i april med Lappin Lennosto (Lapplands flygflottilj) i Rovaniemi som värdförband.

Personal ur F 4 på Frösön och F 16 i Uppsala kommer i maj att delta i övningen Cooperative Banners med JA 37 Jaktviggen. Övningen, som ingår i Nato-samarbetet Partnerskap för Fred (PFF), sker i Norge och omfattar både sjö- och flygstriidskrafter. De svenska flygplanen kommer att baseras i Stavanger.

Baltops är en övning i partnerskap för fredsanda, som i juni traditionsenligt äger rum i Östersjö-området. F 21 deltar här med en Viggen-rote i spaningsversion.

Transportflyget får tillfälle att mäta sina färdigheter i den kanadensiska övningen Maple Flag, som genomförs i maj/juni. Övningen är multinationell och det svenska inslaget utgörs av en TP 84 Hercules med två besättningar.

Foto: Peter Liander/Försvarets Bildbyrå

Foto: Katsuhiko Tokunaga

Gripen kommunicerar internationellt

Communications and Data Link 39 är namnet på ett nytt kommunikationssystem för JAS 39 Gripen. Systemet har beställts av Försvarets Materielverk (FMV) hos Industrigruppen JAS, ordersumman uppgår till 270 miljoner kronor.

Systemet har stora likheter med det som ingår i Gripens exportversion.

Här ingår bland annat integration av en ny digital, störskyddad flygradio för datakommunikation mellan antingen olika flygplan eller

mellan flygplan och enheter på marken. Införandet av kommunikationssystemet möjliggör kommunikation mellan Gripen och andra länders stridskrafter vid internationella insatser.

Samtliga 64 flygplan i JAS 39 Gripens delserie 3 samt de 20 sista i delserie 2 kommer att utrustas med detta kommunikationssystem. Avtalet mellan FMV och IG JAS innehåller också en option för att senare kunna installera systemet tidigare levererade JAS 39.

"Flygpojksutbytet" 50 år Har du varit med?

I samband med flygvapnets 75-årsjubileum 2001 fyller också det internationella ungdomsutbytet IACE – International Air Cadet Exchange – 50 år. Under många år kallades IACE-programmet för "flygpojksutbytet", men namnet ändrades eftersom utbytesverksamheten sedan många år tillbaka är öppen för båda könen. I år är de svenska tjejerna med för 25:e gången.

Svenska flygpojkar uppställda under ett utbytesbesök i USA. Året var 1957.

De 50 åren med svenskt IACE-deltagande kommer naturligtvis också att uppmärksammas på något sätt under jubileumsåret. Rekryteringscentrum har tillsatt en arbetsgrupp som jobbar med projektet.

En av gruppens uppgifter är att få fram namnen på alla svenskar som genom åren har deltagit i IACE. Trots idogt sökande i arkiven saknas fortfarande deltagarlistorna från åren 1951-62. Läsare som har "pusselbitar" att bidra med uppmanas vänligen att kontakta **Lars Öbom**, Rekryteringscentrum, på 08-788 89 35 eller 070-520 21 00. E-postadressen är lars.obom@hkv.mil.se

Foto: Peter Liander/Försvarets bildbyrå

Flygvapnets musikkår

Flygvapnets musikkår inledde sin säsong med en konsert i Stockholm den 30 januari. Platsen var traditionsenligt Berwaldhallen. Som solist

Orden till finsk flyg- general

Foto: Peter Liander/Försvarets bildbyrå

Finlands flygvapenchef generalmajoren **Jouni Pystynen** har efter beslut av HMK Carl XVI Gustaf tilldelats Nordstjerneorden. Överlämnadets verkställdes av flygvapnets generalinspektör generalmajor **Jan Jonsson** i samband med 60-årsminnet av det svenska frivilligförbandet F 19.

Nybygge i Flygvapen museum

Flygvapenmuseum i Linköping är stängt t o m den 4 maj på grund av ombyggnad.

– Vi bygger en ny och större terrass i anslutning till entrén, berättar museichefen **Sven Scheiderbauer**. Här kan besökarna sitta och blicka ut över utställningshallen ifrån den nyöppnade cafeterian.

Ett nytt konferensrum rymms också på övervåningen. Möblemanget är hämtat från ordersalen i kanslihuset från den sedan 1983 nedlagda Vestmanlands flygflottilj, F 1, i Västerås.

HKP 5 till salu

Reduceringen av Försvarets helikopterflotta har påbörjats. Under våren kommer tio helikoptrar av typ HKP 5 (Schweizer 300) att bjudas ut till försäljning. Försvarets Materielverk (FMV) har fått uppdraget att sköta försäljningen.

Foto: Peter Liander

och presentatör medverkade **Svante Thuresson**.

Dirigenten **Jerker Johansson** bjöd tillsammans med sina musiker publiken i den väl-

fyllda konsertsalen på ett varierat och proffsigt genomfört program som tillfredsställde de flesta smakriktningar.

Foto: Peter Liander/Försvarets bildbyrå

Slutflugget med AJS 37 Viggen

Nu är det slutflugget med Viggens attackversion AJS 37. De fyra sista flygplanen har de senaste året flugits vid F 10 i Ängelholm och F 21 i Luleå. Den sista stora insatsen med dem gjordes under övningen Focus 2000, då de användes vid skjutning med skarpa RB 75 Maverick.

För 1. Divisionen vid F 10, Johan Röd, innebar övningen också slutet på Viggen-epoken. Den operativa driften

med Viggen hos divisionen avslutades den 29 mars.

AJS 37 betecknades ursprungligen AJ 37 och var den första Viggen-versionen. Då en banbrytande konstruktion med dubbeldeltavinge, nosvinge och motorreversering för start och landning på korta banor. I attackrollen ersatte den Lansen och det datorstödda navigeringssystemet innebar att navigatörerna blev överflödiga.

Planet på bilden är en av de sista AJS 37:orna och flygvapnets äldsta stridsflygplan, som nu tagits ur drift. Totalt levererades 105 AJ 37 till flygvapnet. Det rödmålade flygplanet var det 27:e exemplaret och tilldelades ursprungligen F 7 i Såtenäs i början av 1970-talet.

Förutom de nämnda flottilljerna har AJ 37 även flugits vid F 6 i Karlsborg och F 15 i Söderhamn.

En nära 30 år lång epok är över. Mången flygvapenpersonal och andra flygintresserade har säkerligen massor av minnen förknippade med både AJ 37 och de nedlagda flottilljerna.

Det är lätt att bli nostalgisk. Men det mesta har ett slut, tiderna förändras och utvecklingen går vidare. Devisen på den röda 37:an – "The show must go on" – gäller i detta fall flygvapnet i stort.

Helikopterflottiljen räddade 117 personer

1999 blev ett intensivt år för Försvarets Helikopterflottilj vad gäller verksamhet till stöd för samhället. Antalet larm var 1237 och 117 personer undsattes i samband med räddningsuppdrag. För dessa insatser krävdes totalt 774 flygtimmar, att jämföra med 415 flygtimmar för 1998.

Insatserna under Tyrestabranden

blev de mest omfattande, både vad gäller tid och resurser. Även vid evakueringen av den brinnande norska färjan Prinsesse Ragnhild deltog Försvarets makt med helikoptrar.

Vid en av stormarna på Västkusten vattenbombades kraftledningsstolpar för att skölja av saltlagringar och för att undvika överslag på isolatorer.

I slutet av året gjordes en räddningsinsats under ett våldsamt oväder vid den baltiska kusten. Ett fartyg hade slitits med vindarna och slogs sönder mot hamnanläggningen, men besättningen kunde räddas tack vare helikopterinsatsen.

Helikopterflottiljen har också genomfört avtalsbunden ambulanshelikoptertjänst inom Västerbottens län med HKP 11. Under året flögs cirka 400 ambulansuppdrag.

Kadetter hoppar fallskärm

Inför den första inryckningen av kadetter på Militärhögskolan i Östersund granskades kursplanen ingående. När vi kom till den del som behandlade armèkadetternas hopputbildning på Fallskärmsjägarskolan (FJS) föddes idén att flygvapnets kadetter skulle få samma möjlighet.

En kurs som levde upp till krav på kopplingar till ledarskap (stress, press, krishantering m m) och samverkan med den civila fallskärmsklubben i Östersund började ta form.

Fyra officerare från F 4 på Frösön lånades in som instruktörer som tillsammans med två kolleger från MHS gav kursen den militära prägel som eftersträvades.

Utbildningen bedrevs i två veckor på Östersunds Fallskärmsklubb med teori, föreläsningar och drill under första veckan och hoppling under den andra.

Dessutom genomfördes föreläsningar i krishantering, "att ta sig ur svåra situationer" samt i ledarskap kopplat till förmågan att hantera pressade situationer. Psykisk beredskapsträning (PBT) ingick också som en del i kursen.

Kadetterna gjorde tre hopp

Redo för fallskärms hopp. Fr v ses furir Lundberg tillsammans med kadetterna von Knorring, Boman och Kron.

vardera. Först ut genom dörren på Cessnan var kadett Bohman från F 4. Han tvekade inte att kliva av flygplanet på 1000 meters höjd och gjorde ett perfekt uthopp för att sedan segla ner mot fältet.

Vid debriefingen efter varje hopp gavs kvitto på att utbildningen fungerade. Flertalet av eleverna sa att de inte kunde beskriva vad som hade hänt, men att de ändå hade haft koll på vad som skulle göras – det satt i ryggmärgen.

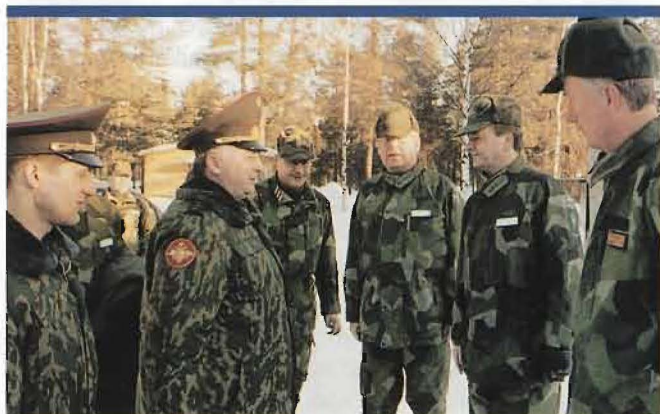
Efter utbildningens slut kunde både instruktörer och elever konstatera att kursens syfte blev väl uppfyllt. Dvs att kadetterna efter genomförd

utbildning hade fått:

- Ökad självinsikt och självkänsla.
- Testat/tänjt sina egna gränser samt fått förståelse för sina och andras reaktioner i pressade situationer.
- Sett betydelsen av PBT.
- Insett vikten av ryggmärgsbeteende (drill).

De goda erfarenheterna pekar på att detta är något som bör ingå i utbildningen av kommande kullar flygvapenkadetter.

LÖJTNANT ANN LJUSBERG,
MHS ÖSTERSUND
LÖJTNANT MÅRTEN
NORDLANDER, F 4

Rysk general på F 21

Chefen för Leningrads militär-område generalöverste **Valentin Bobryshev** besökte Sverige under fem dagar i mitten av mars.

Luftförsvaret var temat för en av dagarna, då den ryske generalen bland annat besökte F 21 i Luleå. På programmet stod föreläsningar av JA 37 Jaktviggen, JAS 39 Gripen och det flygburna

radarspaningssystemet FSR 890, d v s S 100B Argus. Vård för besöket var generallöjtnant **Mertil Melin**, chef för Norra militärområdet. På bilden ses de tillsammans med flygvapnets ställföreträdande GI överste 1. **Owe Wagermark**, chefen för Norra Flygkommandot överste 1. **Göte Pudas** och chefen för F 21 överste **Frank Fredriksson**.

Kursetta i England

Major **Richard Ljungberg** har tilldelats The McKenny Trophy från brittiska provflygarskolan Empire Test Pilot School (ETPS). Till vardags är han verksam vid FMV:Prov på Malmen, dit han kom från F 21 i Luleå 1999.

Utbildningen vid ETPS tog ett år och kursen hade 16 elever från sju nationer. Av dessa examinerades 14, varav svensken blev kursetta.

Richard Ljungberg är naturligtvis glad över utmärkelsen: – Utbildningen var verkligen kvalificerad och genomfördes i ett högt tempo. Totalt fick jag tillfälle att flyga 25 olika flygplanstyper. Examinationsprovet gjordes som en utvärdering av F-18 Hornet i USA.

Hercules i ny uniform ...

TP 84 Hercules förses nu med ett nytt färgschema. Ommålningen av det första flygplanet skedde i samband med en stor teknisk översyn. Nu är planet målat i två grå kulörer.

Flera anledningar ligger till grund för den nya färgsättningen. En är att flygplanet får ett mera omilitäriskt utseende, vilket är en fördel vid hjälpsändningar utomlands. En annan fördel är att

besättningen får en drägligare arbetsmiljö eftersom de ljusa färgerna inte absorberar lika mycket värme som den tidigare gröna färgen.

Samtliga åtta TP 84 kommer att målas om efter hand

och alla planen beräknas vara ommålade om tre år. Målningsarbetet genomförs i samband med en teknisk så kallad C-check, som görs i England efter 1400 flygtimmar.

... byggs om för lufttankning

De JAS 39 Gripen som ingår i delserie tre kommer att kunna tankas under flygning. Därför planerar Försvarsmakten att en av flygvapnets TP 84 Hercules ska byggas om till lufttankningsflygplan.

Ombyggnaden kommer att ske i samband med en större teknisk översyn på den aktuella flygplansindividuen. Det modifierade flygplanet beräknas vara klart samtidigt som leveranserna av Gripens delserie 3 kommit igång.

Foto: Anders Edbäck

Finnar övade i svensk simulator

I februari besökte en delegation från det finska flygvapnet Stockholm för att öva i Flygvapnets luftstridssimuleringscenter (FLSC) i Ulvsunda. Övningarna var ett led i förberedelsearbetet inför den stora internationella flygövningen Baltic Link 2000, där Finland är ett av tolv inbjudna länder.

Den finska gruppen bestod av både piloter och flygstridsledare. Simulatoranläggningen användes till att öva den metodik och terminologi som tillämpas i samband med övervakning av en flygförbudszon. Besöket varade under fem dagar.

Draken på finalen i Finland

Sedan flygvapnet slutade flyga med J 35 Draken i december 1998 återstår det bara två länder som flyger typen, Finland och Österrike.

I Finland har antalet Draken-divisioner minskat i samband med leveranserna av F-18 Hornet. Nu återstår det bara en division Draken, som är operativ till halvårsskiftet. Den sista officiella flygningen planeras genomföras vid Lapplands flygflottilj i Rovaniemi den 16 augusti 2000.

Saab B 17 fyller 60

Foto: Peter Liander

60-årsjubilerande Skaraborgs Flygflottiljs första svenska flygplanstyp var störtbombaren Saab B 17A.

I vår är det också 60 år sedan premiärflygningen med B 17. I Sverige finns endast två exemplar av B 17 bevarade, varav det ena gjor-

des luftvärdigt 1997. Flygplanets tekniska underhåll sköts på ideell basis av medlemmar i B 17 kamratförening. Deras insats har avgörande betydelse för att flygplanet kan hållas i luften.

Ett sätt att stödja verksamheten är att bli medlem i föreningen, vilket kostar 50 kronor om året. Postgiro-numret är 917 00-5, ange namn och adress på talongen. Mer information finns på Internet, adressen är:

www.aircraft.saab.se/b17/saab_b17.html

Militära flygdagar 2000

Skaraborgs flygflottilj, F 7, i Såtenäs firar i sommar sitt 60-årsjubileum genom att arrangera flygvapnets huvudflygdag söndagen den 18 juni.

Huvudflygprogrammet som äger rum på eftermiddagen ska i huvudsak innehålla uppvisningar av Team 60 och förevisningar av modernt svenskt flyg bland annat komponenter ur FV 2000 såsom JAS 39 Gripen, JA 37D Viggen, S 100B Argus och S 102B Korpen. Givetvis kommer TP 84 Hercules att ha en framträdande roll och F 7 räknar med att kunna hålla sju flygplan i luften samtidigt under programmet.

Dagen ska inte bara spegla F 7 historia utan även delar av historien för de

nedlagda flygflottiljerna F 6 i Karlsborg och F 9 i Såve, för vilka F 7 är traditionsbevarare. Beträffande F 7-jubileet kan nämnas att en uppföljare till

boken Gripen-flottiljen är under produktion. Innehållet i den nya boken präglas av vad som hänt vid F 7 sedan 1996, då den förra boken gavs ut. Huvudsakligen illustreras Gripen-systemet sett från användarens perspektiv.

Mer information om flygdagen återfinns på F 7:s hemsida: www.F7.mil.se

Familjedag på F 10

Ursprungligen var det tänkt att även F 10 i Ängelholm, som också fyller 60 år, skulle arrangera en flygdag. Så blir nu inte fallet. Försvarsmaktens omstrukturering, prioritering av omskolningen till JAS 39 Gripen samt den grundläggande flygutbildningen vid Krigsflygskolan gör

att flottiljen inte har möjlighet att genomföra någon flygdag som är öppen för allmänheten. I stället planeras ett mindre arrangemang i augusti som är avsett enbart för de F 10-anställda och dess anhöriga.

Utländska flygdagar

Flygvapnet kommer under perioden maj – september att på olika sätt delta i flygdagar både i Sverige och utomlands. Information om var, när och med vilka flygplanstyper finns att läsa på flygvapnets hemsida på Internet. Adressen är:

www.mil.se/flyg

Några preliminära datum ur listan är:
21 maj, Kecskemét, Ungern (JA 37)
27-28 maj, Mildenhall, England
(JAS 39, FSR 890 och TP 84)
17 juni, Umeå (JA 37 Jaktviggen)
22-23 juni, Royal International Air Tattoo, Cottesmore, England (JA 37 och TP 84)

Stöd John Sjöqvists minnesfond

Kadett **John Sjöqvist** var jaktpilot i det svenska frivilligförbandet F 19 som stred på Finlands sida under vinterkriget 1940. Han miste sitt liv i en J 8 Gladiator som blev nedskjuten i flygstrider över Märkäjärvi den 23 januari 1940.

För att hedra hans minne donerade Sjöqvists föräldrar en fond till flygvapnet. Sedan andra världskriget har därför välförtjänta flygofficerare vid kadettskolan kunnat belönas med ett stipendium ur kadett John Sjöqvists minnesfond.

Nu 60 år senare krävs ett kraftfullt ekonomiskt tillskott för att säkerställa minnesfondens fortsatta existens. Den pensionerade översten av 1. graden **Ian Iacobi**, har genom att skänka 10 000 kronor till fonden tagit initiativet till att förstärka fonden. Iacobi ingick själv som pilot i F 19 med fänriks grad.

– Det är viktigt att påminna om F 19:s insatser, säger flygvapnets ställföreträdande generalinspektör, överste **1 Owe Wagermark**.

– Flygvapnets ledning kommer därför att stötta minnesfondens. Samtidigt främjar vi ett fortsatt aktivt samarbete och informationsutbyte mellan det svenska och finska flygvapnen.

Bidrag till fonden kan ske genom inbetalning till postgiro **31 31 74-5**. Betalningsmottagare är Militärhögskolan i Halmstad, ange "F 19" och givarens namn på talongen.

Värnpliktiga IT-utbildas

Värnpliktiga vid F 17 i Ronneby kommer under våren att studera IT-säkerhet. Kursen sker på fritid och berör 15 värnpliktiga.

Utbildningen genomförs i samarbete med Högskolan Karlskrona/Ronneby. Den ingår i ett projekt kallat Lokal IT-skyddsstyrka, som drivs av F 17.

Stril-epok slut

Sedan luftförsvarscentralerna (Lfc typ 1) togs i bruk på 1960-talet har Tieto Enator AB och dess föregångare svarat för den teletekniska drifhållningen av anläggningarna. Vid årsskiftet avslutades detta samarbete eftersom, Försvarsmakten nu driver anläggningarna i egen regi.

Händelsen uppmärksammades vid en ceremoni med deltagande från Tieto Enator AB, Försvarets Materielverk och Försvarsmakten med representanter från Högkvarteret och Flygvapencentrum.

Flygvapnets generalinspektör tackade för det långa och goda samarbetet och betonade den höga tillgängligheten som har utmärkt anläggningarna, trots en mycket komplicerad teknisk utrustning.